

Datum van inontvangstneming : 05/07/2013

Zaak C-305/13

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

4 juni 2013

Verwijzende rechter:

Cour de cassation (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

22 mei 2013

Verzoekende partij:

Haeger & Schmidt GmbH

Verwerende partij:

Mutuelles du Mans assurances Iard SA (MMA Iard)

Jacques Lorio

Dominique Miquel, in zijn hoedanigheid van curator van Safram intercontinental SARL

Ace Insurance SA NV

Va Tech JST SA

Axa Corporate Solutions SA

FRANSE REPUBLIEK

NAMENS HET FRANSE VOLK

De COUR DE CASSATION, CHAMBRE COMMERCIALE, FINANCIÈRE ET ÉCONOMIQUE, heeft het volgende arrest gewezen:

Op het beroep in cassatie, ingesteld door de vennootschap Haeger & Schmidt GmbH, gevestigd [te] (omissis) Duisburg (Duitsland),

tegen het arrest van de Cour d'appel de Douai van 2 november 2011 (omissis) in het geding tegen:

- 1/ de vennootschap Mutuelles du Mans assurances IARD (MMA IARD), naamloze vennootschap, gevestigd [te] (omissis) Le Mans (omissis) [Frankrijk],
- 2/ Jacques Lorio, wonende [te] (omissis) Douai [Frankrijk], **[Or. 2]**
- 3/ Dominique Miquel, wonende [te] (omissis) Douai [Frankrijk], in zijn hoedanigheid van curator van SARL Safram intercontinental,
- 4/ de vennootschap Ace Insurance SA NV, naamloze vennootschap, gevestigd [te] (omissis) Courbevoie (omissis) [Frankrijk],
- 5/ de vennootschap Va Tech JST, naamloze vennootschap, gevestigd [te] (omissis) Lyon (omissis) [Frankrijk],
- 6/ de vennootschap Axa Corporate Solutions, naamloze vennootschap, gevestigd [te] (omissis) Parijs [Frankrijk],

verwerende partijen in cassatie;

Verzoekster voert tot staving van haar beroep in cassatie het bij het onderhavige arrest gevoegde enige middel van cassatie aan;

Gelet op de mededeling aan de procureur-generaal;

HET HOF, ter openbare terechtzitting van 9 april 2013, (omissis)

Gelet op het verslag van (omissis) [de] raadsheer, de opmerkingen van Le Prado, raadsman van de vennootschap Haeger & Schmidt GmbH, van SCP Richard, raadsman van de vennootschap Mutuelles du Mans assurances IARD en van Lorio, van SCP Waquet, Farge et Hazan, raadsman van de vennootschap Ace Insurance SA NV, van de vennootschap Va Tech JST en van de vennootschap Axa Corporate Solutions, de conclusie van [de] (omissis) advocaat-generaal en na beraadslaging overeenkomstig de wet;

Gelet op de artikelen 1 en 2 van het Eerste Protocol van 19 december 1988 betreffende de uitlegging door het Hof van Justitie van de Europese Unie van het Verdrag inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, ter ondertekening opengesteld te Rome op 19 juni 1980;

Volgens het bestreden arrest (Douai, 2 november 2011) heeft de vennootschap Va Tech JST (hierna: „vennootschap Va Tech”), gevestigd te Lyon (Frankrijk), voor haar vervaardiging van industriële elektrische onderdelen en apparatuur een uit de Verenigde Staten afkomstige transformator gekocht. Bij overeenkomst van 24 december 2002 heeft zij de vennootschap SAFRAM intercontinental (hierna: „vennootschap SAFRAM”), gevestigd te Dechy (Frankrijk), als hoofdexpediteur

de organisatie toevertrouwd van het vervoer van deze transformator van de haven van Antwerpen (België), waar deze transformator was gearriveerd, naar Lyon. De vennootschap SAFRAM, handelend in eigen naam maar [Or. 3] voor rekening van de vennootschap Va Tech, heeft met de vennootschap Haeger & Schmidt GmbH (hierna: „vennootschap Haeger”), gevestigd te Duisburg (Duitsland), een tweede commissieovereenkomst gesloten om deze transformator via binnenscheepvaart naar zijn plaats van bestemming te brengen. Daartoe heeft de vennootschap Haeger een beroep gedaan op Lorio, wonende te Douai (Frankrijk) en eigenaar van het binnenschip „El-Diablo” dat in België was geregistreerd. Tijdens het laden in Antwerpen op 23 januari 2003 is de transformator in het ruim verschoven waardoor het schip is gekapseisd en met zijn lading is gezonken. De vennootschap Va Tech heeft bij het tribunal de commerce de Douai een schadevordering ingesteld tegen de vennootschappen SAFRAM en Haeger, waarbij laatstgenoemde Lorio en zijn verzekeraar, de vennootschap Mutuelles du Mans assurances, in vrijwaring heeft geroepen. In beroep heeft de cour d’appel [de Douai] geoordeeld dat op de commissieovereenkomsten en de daaruit voortvloeiende aansprakelijkheid het Franse recht van toepassing was en de vennootschap Haeger veroordeeld tot betaling aan de vennootschappen Axa corporate solutions en Ace Insurance SA NV, de in de rechten van Va Tech gestelde verzekeraars, van 285 659,64 EUR schadevergoeding, waarbij dezelfde schuldvordering is opgenomen in het passief van de vennootschap SAFRAM, die ondertussen failliet was verklaard. In haar beslissing ten aanzien van de vennootschap Haeger heeft de cour d’appel de Douai geoordeeld dat het Duitse recht op geen enkele wijze van toepassing kon zijn op de tussen de vennootschappen Va Tech en Haeger gesloten overeenkomst tot vervoer van goederen, in de zin van artikel 4, lid 4, van voornoemd Verdrag van Rome, aangezien deze overeenkomst was gesloten door een in Frankrijk gevestigde vennootschap, door bemiddeling van een andere Franse vennootschap en met het oog op het transport van een werktuig naar zijn plaats van aflading die eveneens in Frankrijk ligt.

De vennootschap Haeger komt op tegen deze beslissing door aan te voeren dat zij de kenmerkende prestatie van de tussen de partijen gesloten commissieovereenkomst voor vervoer heeft verricht en dat, doordat zij in Duitsland is gevestigd – omstandigheid waarop de feitenrechters niet zijn ingegaan en waarmee zij dus geen rekening hebben gehouden – deze rechters pas tot het oordeel konden komen dat de Franse wet krachtens de uitzonderingsbepaling van artikel 4, lid 5, van voornoemd verdrag toepasselijk was, na het verband te hebben onderzocht tussen de overeenkomst en enerzijds Duitsland, dat overeenkomstig het in artikel 4, lid 2, neergelegde algemeen vermoeden van het toepasselijke recht het land is waarvan het recht op de overeenkomst toepasselijk is, en anderzijds Frankrijk, om aldus op basis van het geheel der omstandigheden te bepalen met welk land de overeenkomst het nauwst verbonden is in de zin van artikel 4, lid 5.

Deze grief doet de vraag rijzen naar hoe moet worden bepaald welk recht op de internationale commissieovereenkomst voor vervoer van toepassing is. Indien op deze overeenkomst, waarvan de kwalificatie door de partijen niet is betwist, het algemene vermoeden van artikel 4, lid 2, van het Verdrag van Rome toepasselijk is – waarbij moet worden gepreciseerd dat geen enkel verdrag betreffende een uniform transportrecht op deze overeenkomst van toepassing is en dat deze overeenkomst evenmin binnen de werkingssfeer van het Haags Verdrag van 14 maart 1978 betreffende het toepasselijke recht op vertegenwoordiging valt aangezien deze overeenkomst hoofdzakelijk **[Or. 4]** de algehele organisatie van het transport betreft en niet de eenvoudige wettelijke vertegenwoordiging van de opdrachtgever – moet de toepassing van dit algemene vermoeden in beginsel immers ertoe leiden dat in casu het Duitse recht geldt aangezien de vennootschap Haeger in Duitsland is gevestigd. De redenering van de cour d'appel [de Douai] om niet op basis van het algemene vermoeden het toepasselijke recht te bepalen en om geen rekening te houden met het geheel der omstandigheden, zoals wel door het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verlangd (arrest van 6 oktober 2009, ICF (C-133/08), Jurispr. blz. I-9687, punten 62-63), kan in dat geval worden bekritiseerd, tenzij wordt aangenomen dat bij meerdere opeenvolgende commissieovereenkomsten rekening moet worden gehouden met de vestigingsplaats van de eerste commissionair, zoals de vennootschap Va Tech en haar verzekeraars suggereren.

Indien de commissieovereenkomst voor vervoer daarentegen moet worden geacht een overeenkomst te zijn die hoofdzakelijk tot doel heeft vervoer van goederen tot stand te brengen in de zin van artikel 4, lid 4, van het Verdrag van Rome, geldt het algemene vermoeden van artikel 4, lid 2, niet en rijst bijgevolg de vraag of in de hypothese, zoals ook in casu, waarin het bijzondere vermoeden van artikel 4, lid 4 – op grond waarvan het recht van het land van vestiging van de vervoerder, waarmee de commissionair moet worden gelijkgesteld, toepasselijk is op voorwaarde dat in dit land ook de goederen zijn ingeladen of gelost, dan wel de verzender er is gevestigd – geen oplossing biedt, de rechter een beroep moet doen op het algemene vermoeden van artikel 4, lid 2, of, indien dit vermoeden definitief is weerlegd, hij enkel overeenkomstig het in artikel 4, lid 1, neergelegde algemene beginsel van nabijheid dient na te gaan met welk land de overeenkomst het nauwst is verbonden, zonder daarbij zelfs de uitzonderingsbepaling te moeten toepassen. Artikel 4, lid 4, vermeldt enkel uitdrukkelijk de bevrachtingsovereenkomst voor een enkele reis als gelijk te stellen met een overeenkomst tot vervoer van goederen. Dienaangaande heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn reeds aangehaald arrest van 6 oktober 2009 erkend dat een andere bevrachtingsovereenkomst dan een overeenkomst tot bevrachting voor een enkele reis onder artikel 4, lid 4, kan vallen wanneer deze overeenkomst hoofdzakelijk niet de enkele terbeschikkingstelling van een vervoermiddel, maar het eigenlijke vervoer van de goederen betreft. Met name rijst de vraag of de commissieovereenkomst voor vervoer binnen deze categorie kan vallen.

OM DIE REDENEN:

verzoekt de cour de cassation het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1°) Kan de commissieovereenkomst voor vervoer, waarin een committent een commissionair, handelend in eigen naam en onder eigen verantwoordelijkheid, de organisatie toevertrouwt van een vervoer van goederen die de commissionair door een of meerdere vervoerders voor rekening van de committent laat uitvoeren, hoofdzakelijk een vervoer van goederen betreffen in de zin van artikel 4, lid 4, laatste zin, van het **[Or. 5]** Verdrag van Rome van 19 juni 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, en zo ja, onder welke voorwaarden?

2°) Moeten, indien de commissieovereenkomst voor vervoer kan worden geacht een overeenkomst tot vervoer van goederen in de zin van voornoemd artikel 4, lid 4, te zijn, maar het in deze bepaling neergelegde bijzonder vermoeden tot vaststelling van het toepasselijke recht niet opgaat wegens het ontbreken van de door die bepaling vereiste overeenstemming, de bewoordingen van de eerste zin van die bepaling, volgens welke het algemene vermoeden van artikel 4, lid 2, niet opgaat voor de overeenkomst tot vervoer van goederen, aldus worden uitgelegd dat de rechter het toepasselijke recht dient te bepalen, niet op basis van dit kennelijk niet-toepasselijke vermoeden, maar op basis van het in artikel 4, lid 1, neergelegde algemene beginsel tot bepaling van het toepasselijke recht, namelijk door het land te bepalen waarmee de overeenkomst het nauwst is verbonden, zonder daarbij bijzondere aandacht te schenken aan de vestigingsplaats van de partij die de kenmerkende prestatie van de overeenkomst verricht?

3) Is het, in de veronderstelling dat op de commissieovereenkomst voor vervoer het algemene vermoeden van artikel 4, lid 2, van toepassing is, toelaatbaar, in het geval waarin de oorspronkelijke opdrachtgever een overeenkomst heeft gesloten met een eerste commissionair, in wiens plaats vervolgens een tweede commissionair is getreden, het op de contractuele relatie tussen de opdrachtgever en deze tweede commissionair toepasselijke recht te bepalen op basis van de plaats waar de eerste commissionair is gevestigd, waarbij het aldus bepaalde recht van het land wordt beschouwd als zijnde in zijn geheel van toepassing op de expeditieverrichting?

SCHORST de behandeling van de zaak tot het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak zal hebben gedaan;

Houdt de beslissing omtrent de kosten aan;

(omissis)

[Or. 6]

(omissis)

[slotformules]

[Or. 7]

AAN ONDERHAVIG ARREST GEHECHT MIDDEL

Door Le Prado, advocaat (omissis) voor de vennootschap Haeger & Schmidt GmbH, aangevoerd middel

Met HET MIDDEL wordt tegen het bestreden arrest aangevoerd:

door het vonnis te bevestigen heeft het bestreden arrest de vennootschap HAEGER & SCHMIDT veroordeeld tot het betalen aan de verzekeringsondernemingen AXA CORPORATE SOLUTIONS en ACE INSURANCE SA NV van de hoofdsom van 285 659,64 EUR, vermeerderd met wettelijke interesten te rekenen vanaf 10 juli 2003, datum van het gedinginleidende stuk, en de kapitalisatie gelast van de rente op het bedrag van 285 659,64 EUR ten laste van de vennootschap HAEGER & SCHMIDT en ten voordele van de verzekeraars van de vennootschap VA TECH;

DE BESLISSING [IN HOGER BEROEP] IS GEGEVEN OP GROND DAT „artikel 4, lid 4, van het Verdrag van Rome van 19 juni 1980 bepaalt dat: ‚[h]et vermoeden van het tweede lid [niet geldt] voor de overeenkomst tot vervoer van goederen. Wanneer bij een dergelijke overeenkomst het land waar de vervoerder zijn hoofdvestiging heeft ten tijde van de sluiting, tevens het land is waar de plaats van de inlading of lossing, dan wel de hoofdvestiging van de verzender is gelegen, wordt vermoed dat de overeenkomst het nauwst is verbonden met dat land. Voor de toepassing van dit lid wordt als overeenkomst tot vervoer van goederen beschouwd de bevrachting voor een enkele reis en iedere andere overeenkomst die hoofdzakelijk het vervoer van goederen betreft’. Daaruit volgt dat bij gebreke van een andersluidende bepaling, die in casu niet is aangevoerd, het Franse recht van toepassing is op de contractuele relaties tussen de vennootschap VA TECH en de vennootschap SAFRAM aangezien deze twee vennootschappen in Frankrijk zijn gevestigd en de lading eveneens in Frankrijk moest worden gelost. Hetzelfde geldt voor de contractuele relaties tussen de vennootschap SAFRAM en de vennootschap HAEGER & SCHMIDT, aangezien het Duitse recht niet van toepassing kan zijn op een vervoersovereenkomst, in de zin van het voornoemde verdrag, die is gesloten tussen een in Frankrijk gevestigde Franse vennootschap voor rekening van een andere Franse vennootschap en waarbij de afladingsplaats te Lyon in Frankrijk ligt. De vennootschap HAEGER & SCHMIDT kan bijgevolg de bepalingen van artikel 4, lid 1, van dit verdrag niet met goed gevolg aanvoeren als rechtvaardiging voor de toepassing van het Duitse recht. Het vonnis wordt dus bevestigd voor zover daarin is geoordeeld dat op de relaties tussen de vennootschappen het Franse recht van toepassing was”.

VOORTS IS HET BESTREDEN ARREST[, NET ZOALS HET VONNIS IN EERSTE AANLEG,] GEGEVEN OP GROND (omissis) DAT „de vennootschap

HAEGER & SCHMIDT verzoekt om de toepassing van het Duitse recht, maar dat de onderhavige overeenkomst tussen Franse vennootschap[pen] is uitgevoerd. De vennootschap HAEGER & SCHMIDT toont niet aan dat de inhoud van het Duitse recht, en overigens evenmin van het Belgische recht[,] [Or. 8] enige invloed zou kunnen hebben op haar aansprakelijkheid. Het tribunal de commerce de Douai stelt vast dat enkel het Franse recht van toepassing is.”

Ingevolge artikel 4, lid 1, van het Verdrag van Rome van juni 1980 wordt de overeenkomst echter beheerst door het recht van het land waarmee zij het nauwst is verbonden. Uit artikel 4, leden 2 en 5, gelezen in onderlinge samenhang, blijkt dat de rechter bij wie de zaak aanhangig is, voor de vaststelling van het meest geëigende recht de banden moet vergelijken die bestaan tussen de overeenkomst en, enerzijds, het land waarin de partij die de kenmerkende prestatie moet verrichten, zijn gewone verblijfplaats heeft op het tijdstip waarop de overeenkomst wordt gesloten, en, anderzijds, het andere betrokken land, en moet onderzoeken met welk land de overeenkomst het nauwst is verbonden. De cour d’appel heeft erkend dat HAEGER & SCHMIDT, zoals aangevoerd, de hoedanigheid van commissionair heeft. Door op de wijze zoals zij heeft gedaan te oordelen over de status van een commissieovereenkomst voor vervoer, zonder zich daarbij uit te spreken over de door de vennootschap HAEGER & SCHMIDT aangevoerde omstandigheid dat zij een vennootschap naar Duits recht is die te Duisburg, Duitsland is gevestigd en waar zij het centrum van haar activiteiten heeft (concl., blz. 4), heeft de cour d’appel, gelet op de voornoemde bepalingen, geen rechtsgrondslag voor haar beslissing gegeven.